

MEMO

Aan : Raadsleden, commissieleden,
lijstopvolgers
Afschrift : Griffier, college van B&W
Van : Wethouder G. Rebel
Datum : 10 januari 2019
Betreft : **Voortgangsrapportage Van Afval Naar
Grondstof (VANG) 2015-2020**

Deze informatie is in concept door de GAD opgesteld en is bedoeld om de raden van gemeenten in Gooi en Vechtstreek gelijktijdig en uniform te informeren.

Inleiding

Graag informeer ik u over de voortgang van het regionaal uitvoeringsplan 'Van Afval Naar Grondstof (VANG) 2015-2020'. De regiogemeenten stelden dit plan in 2015 met de Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst (GAD) op. In het voorjaar van 2018 ontving u de eerste voortgangsrapportage. De bijgevoegde tweede voortgangsrapportage beschrijft de resultaten van het afgelopen jaar, de voortgang van de uitvoering, en geeft een prognose voor de komende jaren.

Toelichting op de voortgangsrapportage

Nieuwe manier van inzamelen

Om de landelijke doelstelling van 75% hergebruik van het huishoudelijk afval te behalen is besloten tot een nieuwe manier van inzamelen. Daarbij zijn er in het uitvoeringsplan drie uitgangspunten geformuleerd:

1. Inwonertevredenheid met een minimale beoordeling van een 7
2. Passende inzameling per gebied
3. Budgetneutraal ten opzichte van 2015

Huizen behoorde met Blaricum en Laren tot de gemeenten waar de uitvoering van het plan is gestart. In 2017 is de vierde container in de laagbouw geplaatst. In 2018 is in deze gemeenten begonnen met het plaatsen van de eerste ondergrondse voorzieningen. Verder is in 2018 veel voortgang geboekt in Naarden-Vesting en het centrum van Hilversum. Daarnaast zijn de minicontainers voor pmd-afval in Gooise Meren, Hilversum, Weesp en Wijdmeren uitgerold.

De planvorming voor alle gebieden met hoogbouw is verder opgepakt. In Huizen zijn inmiddels 72 van de 103 locaties voor ondergrondse voorzieningen vastgesteld.

Positieve resultaten

Op dit moment is ongeveer 60% van de inwoners in Gooi en Vechtstreek aangesloten op een passend gescheiden inzamelsysteem. De eerste resultaten laten een toename zien van afvalscheiding aan huis. De inwonertevredenheid wordt eenmaal per jaar gevraagd en was in 2018 7,6. Afgelopen periode is de gemeentelijke bijdrage licht gestegen, maar onder het afgesproken plafond gebleven.

Afvalstoffenbelasting stijgt

In het Belastingplan 2019 van de Rijksoverheid wordt vermeld dat het tarief van de afvalstoffenbelasting stijgt van € 13,21 naar € 32,12 per 1.000 kg voor het storten van afval en het verbranden van restafval. De verwachting is de gemeentelijke bijdrage aan de GAD gaat stijgen door deze verhoging van de landelijke afvalstoffenbelasting. Met de maatregelen van VANG, het stimuleren van het scheiden van afval, het verminderen van restafval en de efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering van de GAD zal naar verwachting de gemeentelijke bijdrage na 2021 weer licht dalen.

Evaluatie Uitvoeringsplan VANG

In 2019 wordt het uitvoeringplan VANG geëvalueerd. Vervolgens wordt gestart met het maken van de nieuwe kaders voor de periode tot 2025. Dit heeft betrekking op de bredere context van de ontwikkelingen rond de circulaire economie en gaat daarmee verder dan het inzamelen van huishoudelijk afval. Overwegingen als Diftar (extra tarief op aanbieden restafval), nascheiding, kwaliteit, innovaties en lokale bedrijvigheid maken onderdeel uit van de afwegingen voor de plannen na 2020. Begin 2019 wordt, vooruitlopend op de evaluatie, in beeld gebracht welke quicks-wins te realiseren zijn om de hoeveelheid restafval versneld te verminderen.

Bert Rebel
Wethouder duurzaamheid en milieu

Bijlage

1. Voortgangsrapportage II: Uitvoering Van Afval Naar Grondstof Gooi en Vechtstreek 2015-2020

Voortgangsrapportage II: Uitvoering VANG

Van Afval Naar Grondstof Gooi en Vechtstreek 2015 – 2020

INHOUD

Inleiding	1
Wat is er gebeurd tot nu toe?	1
Realisatie	2
Ervaringen	2
Resultaten	3
Bijsturen in de uitvoering	8

Ons kenmerk	18.0010584
Datum	November 2018
Contactpersoon	Daniël Walkot
E-mail	d.walkot@gad.nl

Inleiding

Hierbij treft u aan de 2^e voortgangsrapportage van 2018 van het Regionaal Uitvoeringsplan huishoudelijk afval 2015-2020.

In 2015 stelden Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren met de Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst (GAD) het **regionaal uitvoeringsplan huishoudelijk afval 2015-2020 (VANG)** op. Met dit plan geven de gemeenten invulling aan de landelijke ambities om te komen tot meer hergebruik van huishoudelijke afvalstromen en minder restafval. De doelstelling voor huishoudens in Gooi en Vechtstreek is 75% hergebruik in 2020, bekrachtigd door de gemeenteraden met de vaststelling van de regionale samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek 2016-2018.

Note: De resultaten tot nu toe zijn gebaseerd op een deel van de uitrol VANG. Het effect van een half jaar uitrol laagbouw in Huizen, Laren en Blaricum wordt steeds meer zichtbaar in de regionale cijfers. De afvalscheidingsresultaten van de uitrol van de minicontainer in 2018 in de rest van de regio zijn nog niet meetbaar, de transitie is nog in volle gang.

Wat is er gebeurd tot nu toe?

2016	het regionaal uitvoeringsplan vastgesteld
2016	het plan voor de stadscentra in Hilversum en Naarden Vesting in uitvoering gekomen.
2017	in Huizen, Laren en Blaricum (fase 1) zijn de wijzigingen voor de laagbouw gerealiseerd. Voor de hoogbouw is het plan in uitvoering.
2018	zijn de mini-containers voor pmd uitgezet en de restafvalcontainers omgewisseld in Gooise Meren, Hilversum, Wijdmeren en Weesp (loopt t/m jan 2019).
2018	hebben de inwoners grote of meer grondstof-containers aan kunnen vragen en zijn deze geleverd.
2018	is in Huizen, Laren en Blaricum gestart met het plaatsen van de ondergrondse voorzieningen.
2018	is het projectplan voor fase 2 (Gooise Meren) ondergrondse verzamelcontainers afgerond (moet nog vastgesteld worden) en wordt er gestart met de participatie.

Realisatie

Uitrol laagbouw met ruimte

- 77.000 pmd-containers uitgezet
- 77.000 restafval-containers van 240 liter gewisseld naar 140 liter
- 7.150 grondstofcontainers zijn uitgezet/ gewisseld.
- Per 1 januari 2019 aanpassing van de inzamelfrequenties in de gehele regio

Uitrol hoogbouw en centra zonder ruimte

- Hilversum centra: 29 van de 47 locaties zijn gereed, 80% is in 2018 geplaatst. Voor de aanpak van de Gijsbrecht van Amstelstraat (apart onderdeel van het Hilversum centrumplan) geldt dat alle containers zijn geplaatst en dat hier gestopt is met de zakkeninzameling.
- Naarden Vesting: alle 6 locaties voor ondergrondse containers geplaatst. De zakkeninzameling is hier ook gestopt.
- Huizen, Laren en Blaricum: de locatieplannen zijn vastgesteld en er is gestart met het plaatsen van ondergrondse containers. In Huizen zijn 72 locaties van de 103 vastgesteld. Totaal zijn 44 van 136 locaties geplaatst.
- In Gooise Meren is het projectplan opgesteld en is een eerste opzet van het locatieplan gemaakt.

Communicatie

Om inwoners te betrekken en te informeren zijn de volgende communicatie activiteiten verricht:

- Campagne 'Afwal is geschiedenis, grondstoffen zijn de toekomst'
- Campagne 'doe mee met PMD'
- Lokale maatwerk uitingen over de wijzigingen van inzameling voor inwoners: informatiebijeenkomsten, brieven, voorlichting op markten en in wijken,
- Participatiebijeenkomsten voor de ondergrondse containers
- Inzet mobiele scheidingsstation is uitgebreid,
- Publiciteit in online en offline media,
- Open dag GAD op 6 oktober 2018.

Ervaringen

Algemeen

Door het uitzetten van de minicontainers en het aanpassen van de inzamelfrequenties in fase 1 (Huizen ,Laren ,Blaricum) zien we verbeterde afvalscheiding aan huis. Tegelijkertijd groeit de bewustwording van afval als grondstof. Van de inwoners werd een grote verandering gevraagd in een korte tijd. Het succes van de afvalscheiding is mede te danken aan hun drive en inzet. Er is behoefte aan duidelijke informatie over *wat* er in *welke* bak moet. De ervaringen die opgedaan zijn in fase 1, zijn toegepast in de uitrol van mini-containers in de rest van de regio.

Uitrol minicontainers

- voor inwoners verdwijnt de vrijblijvendheid van het scheiden van plastic, metalen en drinkverpakkingen bij de uitrol van de pmd-container;
- Vooraf is aan inwoners gevraagd of zij een grotere container voor andere grondstoffen (gft, papier) willen. Totaal zijn er na de zomer van 2018 4150 grondstoffencontainers (gft en papier) uitgezet.

- In het voorjaar zijn de pmd- containers uitgezet, in het najaar zijn de rest-afvalcontainers omgewisseld (240l ⇔ 140l). Per 1 januari 2019 wordt in de rest van de regio de nieuwe inzamelfrequenties ingesteld. Hiermee is meer tijd genomen om de inwoners te laten wennen aan de veranderingen.
- Door vooraf al te inventariseren welke maat containers pmd men wilde, is er nu achteraf minder gewisseld. In totaal hebben 6170 huishoudens een 140 liter pmd aangevraagd, 1425 huishoudens hebben aangegeven geen pmd container te willen ontvangen. Deze huishoudens brengen zelf hun pmd naar wijkcontainers en of de scheidingsstations.

Hoogbouw, centra

Bij de uitrol van de milieuparkjes (ondergrondse containers in de wijk) hebben wij gezien dat:

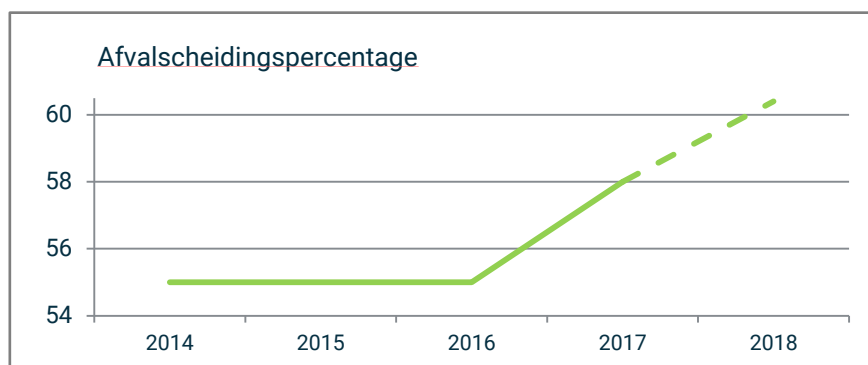
- participatiebijeenkomsten van belang zijn voor draagvlak onder inwoners.
- het bepalen van locaties voor ondergrondse containers een tijdrovende activiteit is. Hierbij dient rekening te worden gehouden met o.a. loopafstand, ruimte en de ligging van kabels en leidingen en dat dit flinke vertragingen kan veroorzaken.
- het proces van ingebruikstelling van locaties tijdrovend is in verband met de noodzakelijke aanwijsbesluiten.
- locatiebesluiten in samen werking met de gemeenten moeten worden bepaald en vastgesteld. Dit zorgt voor meer draagvlak en afstemming binnen de gemeenten en biedt betere juridische waarborging.

Resultaten

Door de goede inzet van inwoners zijn grote stappen gezet om te komen tot een betere scheiding van het huishoudelijk afval.

Afvalscheidingspercentage naar bijna 61%

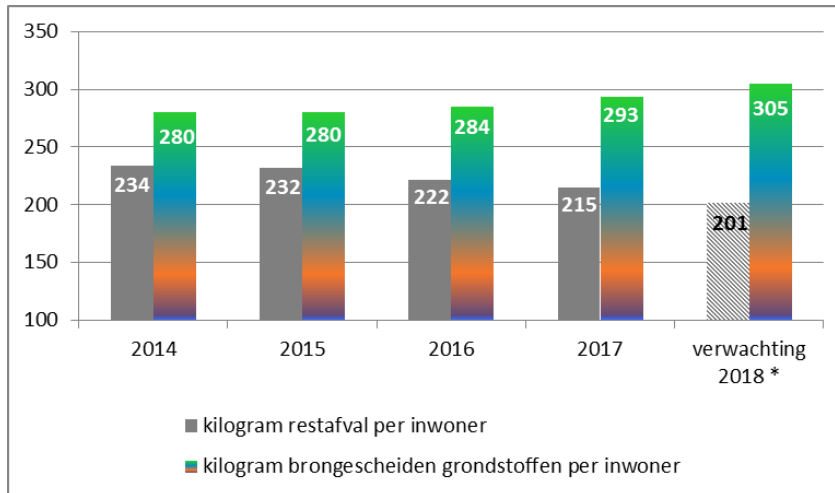
Door de eerste uitrol in Huizen, Laren en Blaricum (betreft één derde van het totale gebied gedurende drie maanden) is het afvalscheidingspercentage in 2017 gestegen van 54% naar 58%. In het derde kwartaal van 2018 zien we een verdere stijging van het afvalscheidingspercentage naar 61%. Dit is het resultaat van de aanpassingen in fase 1 en de eerste opbrengst van de uitrol van de pmd container in de rest van de regio.

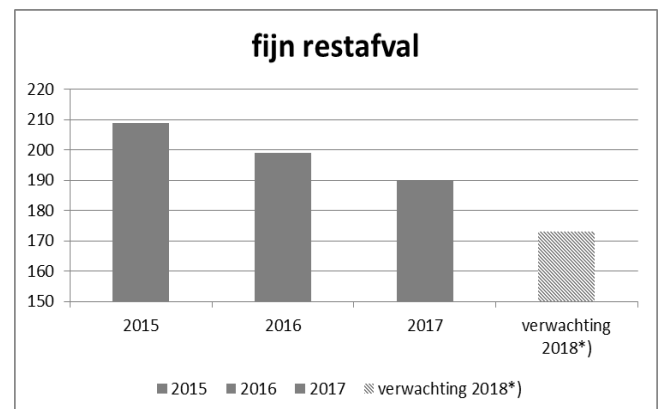
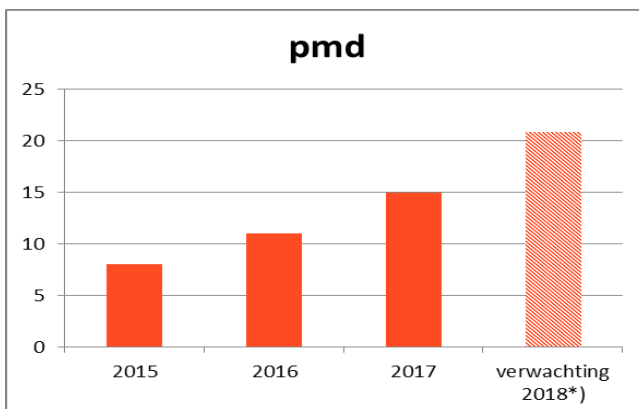
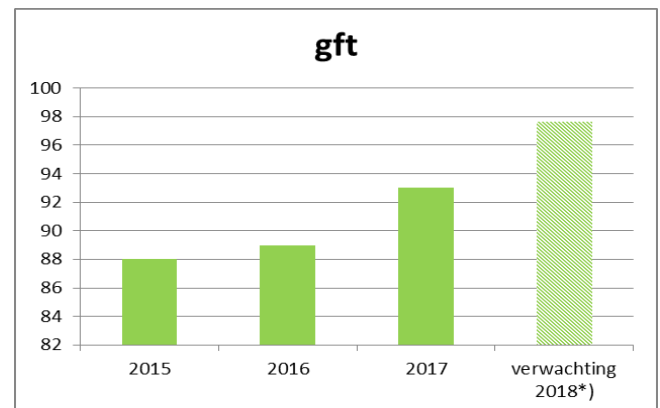
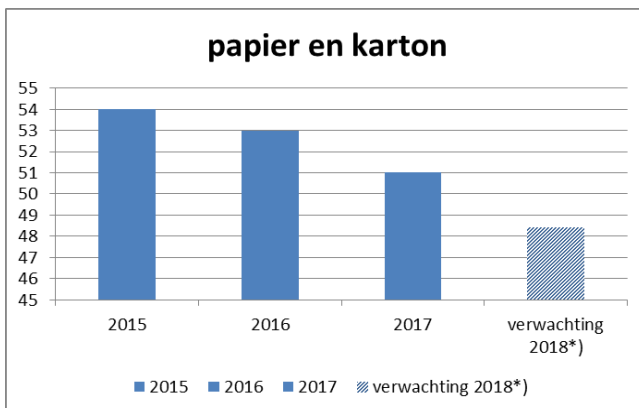
Stijging inzameling grondstoffen en dalende trend restafval

De cijfers van 2018 zijn gebaseerd op de cijfers van het 3e kwartaal van de afvalstoffenbalans en is een prognose die gemaakt is voor het jaar 2018.

We zien dat het totaal aan fijn huishoudelijk afval is toegenomen (pmd, gft en papier inzameling) De hoeveelheid fijn restafval blijft dalen (fijn restafval is het restafval wat aan of bij huis wordt ingezameld).

Voor de hoeveelheid ingezameld papier en karton zien we een dalende lijn in kilogrammen. Door stimulatie van gft (en etensresten) en de service die in 2019 zal plaatsvinden is de verwachting dat deze blijft stijgen in de komende paar jaar. Voor pmd inzameling zien we dat er 39% meer pmd is ingezameld in het derde kwartaal ten opzichte van het derde kwartaal van vorig jaar.

Passende inzameling

De aanpassingen naar een passende inzameling per gebiedstype, zoals beschreven in het Uitvoeringsplan, is een jaar later gestart ten opzichte van de planning. Dit komt door verscherping van de regels omtrent het plaatsen van objecten nabij kabels en leidingen. Door de mini containers gelijktijdig uit te rollen is eind 2018 ongeveer 60% van de huishoudens aangesloten op een passend inzamelsysteem.

Inwonertevredenheid

De inwonertevredenheid over de totale dienstverlening is in 2017 iets verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren.

	2013	2015	2016	2017	2018
Tevredenheidscijfer	7	7,4	7,4	7,4	7,6

Investeringen

Onderstaand de begroting van de eenmalige investeringen in het kader van VANG.

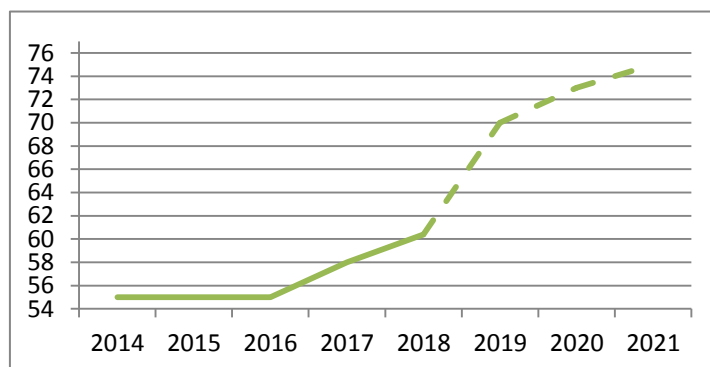
Investeringen VANG		
Minicontainers	aantal	Investering
Pmd	59.400	€ 2.100.000
Restafval	80.200	€ 2.400.000
Ondergrondse Containers		
Restafval	100	€ 1.200.000
Restafval & grondstoffen	1.500	€ 17.250.000

Ongeveer 29% van de € 22.950.000 aan investering is geactiveerd. Voor de andere onderdelen van het uitvoeringsprogramma zijn benodigde contracten en verplichtingen aangegaan.

Prognose ontwikkeling scheidingspercentage huishoudelijk afval

Op basis van bekende afvalcijfers en een doorvertaling van de maatregelen komen we tot de volgende prognose van de ontwikkeling van het afvalscheidingspercentage. Naar aanleiding van de versneld ingevoerde maatregelen in 2018 is de verwachting dat dit zich vertaalt in een aanzienlijk hoger afvalscheidingspercentage. Onderstaande inschatting is op basis van historische afvalcijfers en benchmark resultaten van elders in Nederland ingevoerde wijzigingen in het inzamelsysteem. In de loop van 2019 zullen de genomen maatregelen zichtbaar worden in de cijfers en kan er zodoende ook een inschatting gemaakt worden of de doelstelling van 75% afvalscheiding behaald zal kunnen gaan worden.

De verwachting is dat in 2022 de afgesproken doelstelling van 75% afvalscheiding van het huishoudelijk afval behaald kan / gaat worden. Het behalen van deze doelstelling is grotendeels afhankelijk van de inzet van de inwoners.

Prognose Gemeentelijke bijdrage

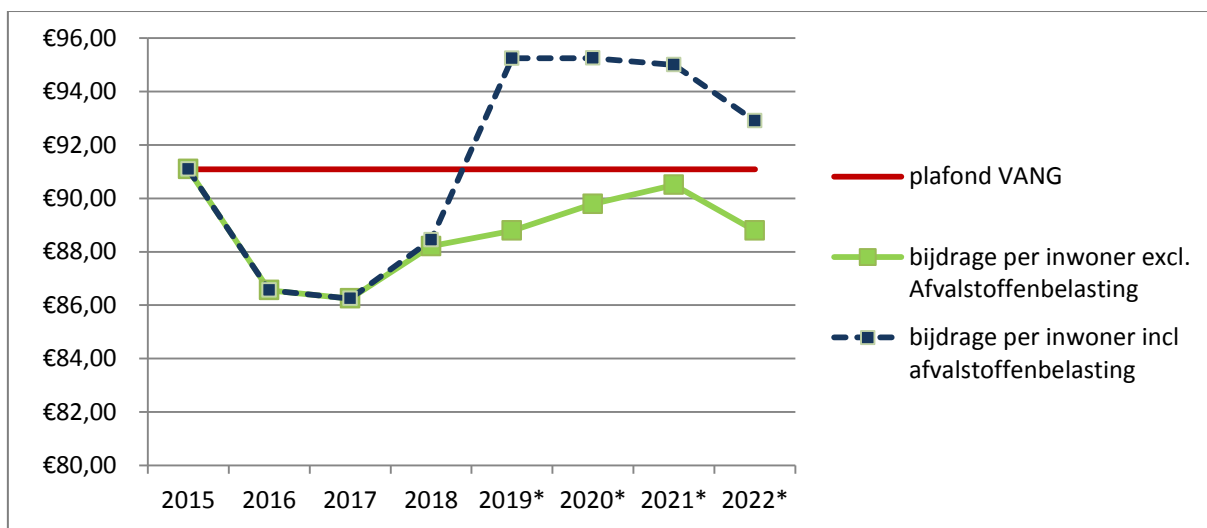
Voor het Uitvoeringsplan VANG is een plafond afgesproken ten aanzien van de kosten. De hoogte van dit plafond is gesteld op de gemeentelijke bijdrage van 2015 van € 91,09 per inwoner per jaar (exclusief de afvalstoffenbelasting en indexering).

Voor 2019 is er een gemeentelijk bijdrage per inwoner benodigd van € 88,79 (exclusief verbrandingsbelasting). In de afgelopen periode is de gemeentelijke bijdrage licht gestegen en ruim onder het afgesproken plafond gebleven. Hierbij zij aangetekend dat het aantal inwoners stijgende is en dat door de aantrekkende economie de kosten, salarissen en de totale hoeveelheid afval toeneemt. Deze kosten zijn de afgelopen jaren binnen de begroting opgevangen.

Effect Afvalstoffenbelasting op gemeentelijke bijdrage in relatie tot maatregelen VANG

In het Belastingplan 2019 van de Rijksoverheid is het tarief van de afvalstoffenbelasting verhoogd van € 13,21 naar € 32,12 per 1000 kg voor het storten van afval en het verbranden van restafval. De verwachting is dat door de Afvalstoffenbelasting de gemeentelijke bijdrage zal stijgen. Door de maatregelen van VANG op stimulatie van grondstoffen en verminderen van restafval en de efficiency maatregelen in de bedrijfsvoering van de GAD zal de gemeentelijke bijdrage na 2021 weer licht dalen.

In onderstaande grafiek zien we het afgesproken plafond, de gemeentelijke bijdrage van 2015 (de rode lijn). Het plafond is afgesproken exclusief afvalstoffenbelasting en indexering. De groene lijn is de gemeentelijke bijdrage exclusief afvalstoffenbelasting om de investeringen van VANG te kunnen vergelijken met het plafond. De blauwe lijn is de gemeentelijke bijdrage inclusief de afvalstoffenbelasting. De jaren 2019 t/m 2022 zijn indicatief.

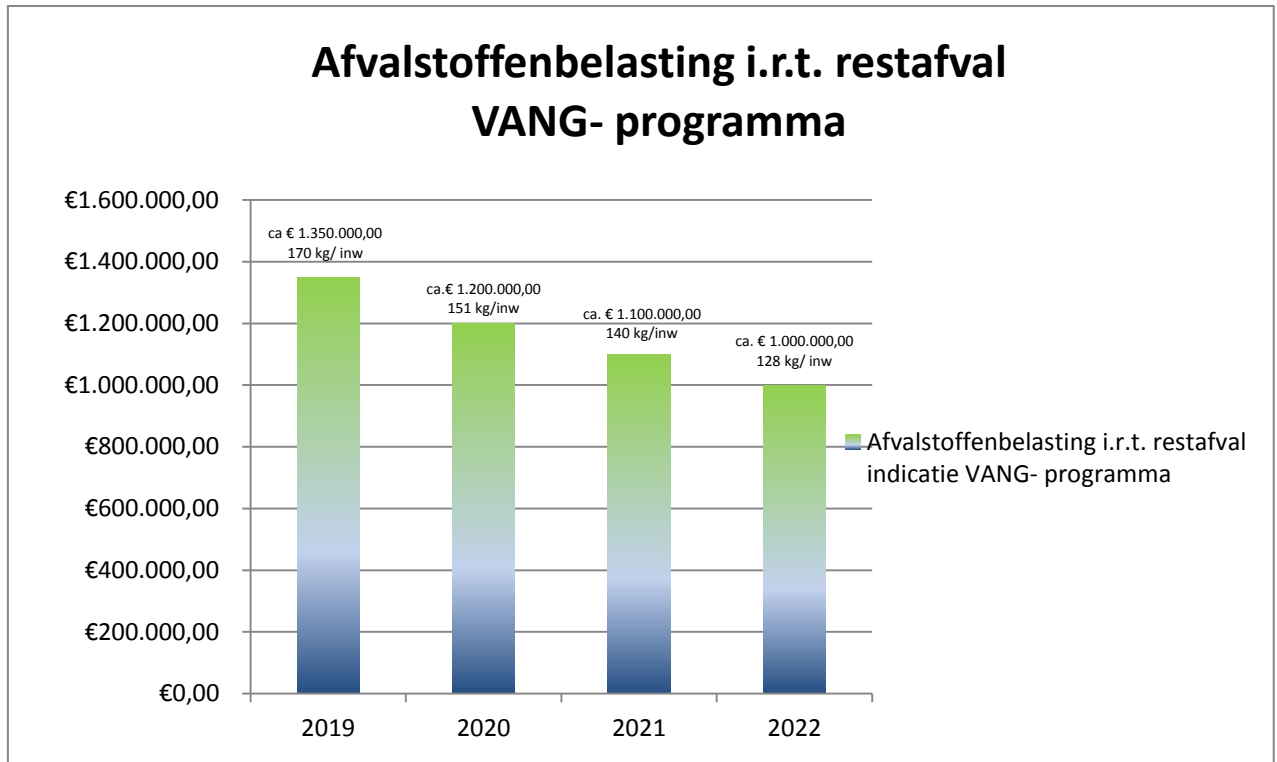

*2019, 2020, 2021, 2022: gemeentelijke bijdrage gebaseerd op begroting of prognose.

Toelichting:

- 2015 – medio 2016 gold er een afvalstoffenbelasting van ca. €13,- die de Regio niet hoefde te betalen i.v.m. contractuele afspraken uit het verleden met de verwerker (Attero).
- Medio 2016 – 2018 gold er een afvalstoffenbelasting van €13,21 maar niet voor restafval welke geëxporteerd werd. Het restafval van de Regio wordt vanaf medio 2016 verwerkt in een installatie die vlak over de grens in Duitsland staat.
- Per 1 januari 2019 geldt de heffing ook voor afvalstoffen die in Nederland zijn ontstaan en die buiten Nederland worden gestort of verbrand.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de afvalstoffenbelasting in relatie tot de daling van de hoeveelheid restafval. Door de maatregelen uit het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval door te voeren, daalt de hoeveelheid restafval per inwoner. In de onderstaande grafiek is gerekend met een gelijkblijvende afvalstoffenbelasting van € 32,12 per ton restafval.

De maatregelen uit het VANG plan zullen uiteindelijk leiden tot afvlakking van de hoogte van de afvalstoffenbelasting. De kosten van de afvalstoffenbelasting (mits de hoogte niet verder stijgt) kan verder verlaagd worden door aanvullende maatregelen die voortkomen uit de evaluatie van het uitvoeringsplan VANG die in 2019 plaats gaat vinden. De reeds ingezette maatregelen uit het Uitvoeringsplan leiden tot een verlaging van ca. €3,5 ton in 2022 ten opzichte van 2019. In theorie zou een deel van dit bedrag bespaard kunnen worden door een versnelling van de ingezette maatregelen.

Echter zal deze versnelling leiden tot extra kosten en is de voorbereidingstijd benodigd voor vergunningen (kabel & leidingen), contracten en participatie. Maximaal zou in theorie één jaar versneld kunnen worden.

Begin 2019 zal, vooruitlopend op de evaluatie, in beeld gebracht worden welke quicks wins te realiseren zijn om de hoeveelheid restafval te verminderen. Te denken valt hierbij aan bijv. communiceren verwerken restafval is duur, communicatiecampagne, verder implementeren bak op maat, schoonmaken gft-container.

Bijsturen in de uitvoering

Optimalisatie van de inzameling van grondstoffen is een continue proces. Tussentijds vinden er dan ook aanpassing plaats, om bij te sturen. De volgende noemenswaardige aanpassingen vinden de komende periode plaats:

- Op verzoek van inwoners gaan we verder met uitzetten van grote grondstoffen containers 240l ipv. 140l voor gft, papier en karton. Door o.a. meer online aankopen wordt er meer karton ingezameld (dit heeft ook meer volume). Door het aanbieden van een grotere papiercontainer verwachten we dat inwoners beter uitkomen met hun papierinzameling. Tevens zijn er huishoudens die 2 gft containers nu gaan omwisselen voor 1 grotere container. De service en de dienstverlening gaat hiermee omhoog. 1 container neemt minder ruimte in en de kosteneffectiviteit gaat omhoog doordat er 1 container ingezameld hoeft te worden i.p.v. 2.
- Er wordt actief ingezet op vervanging bij onderhoud en plaatsing bij nieuwbouwlocaties. Deze gebieden worden eerder / meteen omgezet naar de nieuwe inzameling.
- Duo-containers: daar waar mogelijk gaan we eerder hoogbouw locaties aansluiten op de duo (pmd/rest) container.
- Voor het centrum van Weesp wordt voorafgaand aan de aanpak van heel Weesp een 'maatwerk' plan geschreven.

Evaluatie & toekomst

In 2019 wordt het uitvoeringplan VANG geëvalueerd. Vervolgens wordt gestart met het maken van de nieuwe kaders voor de periode tot 2025. Dit heeft betrekking op de bredere circulaire economie en gaat daarmee verder dan het inzamelen van huishoudelijk afval. Overwegingen als Diftar (extra tarief op aanbieden restafval), nascheiding, kwaliteit, innovaties en lokale bedrijvigheid maken onderdeel uit van de afwegingen voor de plannen na 2020.